

Мугъаммат — Пайхаммарланы мюгьюрю

МУГЪАММАТ ﷺ – ПАЙХАММАРЛАНЫ ЛАП АХЫРЫНЧЫСЫ, ОНДАН СОНГ ДАГЪЫ ПАЙХАММАР ТУВМАЖАКЪ, ОЛ ПАЙХАММАРЛЫКЪНЫ БИТДИРЕ ВА ОГЪАР ПАЙХАММАРЛАНЫ МЮГЬЮРЮ ДЕП АЙТЫЛА.

Мугъаммат ﷺ Маккада итнигюн (раби-уль-аввал айны 12-синде), миллии рузномагъа гере 571-нчи йыл, 20-нчи апрельде тувган. Ол кзурайыш къавумну гъашиш тухумунда тувган. Атасы Абдулагъ, анасы Аминат болган. Пайхаммарны ﷺ атасы 25 йыллыкъ чагъында уланы тувганча оьле. Пайхаммаргъа ﷺ алты йыл битмеген вакътиде ону анасы да гечине. Ондан сонг, эки йилны узагъында Пайхаммар ﷺ уллатасы Абду-Мутталиб булан яшагъан. Яшгъа 8 йыл болганда ол да оьле ва Мугъамматны ﷺ Абу Талиб дейген агъайы оьзлеге яшамагъа ала.

Абдулла Ибрагъимов

Мугъаммат ﷺ маккалыланы сиривюн бакъмагъа башлап, эртерек загъатгъа гирише. Лап яш заманындан тутуп ол оьзге тенглилеринден хасиятлары, инамлыгъы булан къалыша болган. Ол кемчиликлерисиз, инанмагъа ярайган, гертини айтаган, тартынмайган, гъакъыллы улан болган. 25 йыллыкъ чагъында Мугъаммат ﷺ Хадижа дейген тул къалган абурулу къатын булан уйлени. Хадижаны къатын этип алмагъа абурулу, аты айтылган кеп адам алмагъа сюе болган, тек ол оланы тилеклерин гери ура болган. Мугъамматгъа ﷺ биринчи вагью миллии рузномагъа гере

610-нчу йылда геле, огъар о заман 40 йыл бола болган. Хира деген анакъда ол гезикли гезик янгызлыкъгъа тюшгенде екъ ерден Жабрайыл малайик гелип, огъар: «Икъра!» («Оху!») – деп бувара. Мугъаммат ﷺ: «Мен охуп болмайман», – деп, жавап бере. Ол гертинде де охуп болмай болган. Малайик буйругун такрарлай, ол да жавабын къайтара. Учюнчю гезик Жабрайыл: «Яратгъанынны аты булан оху!» – дей ва Мугъаммат ﷺ шо сёзлени такрарлай ва олар ону юрегинде къала. Жабрайыл Мугъамматгъа ﷺ ол Пайхаммар ва Аллагъны Элчиси экенин билдире. Шондан башлана 23 йылгъа узатылган Мугъаммат Пайхаммардан ﷺ таба Кзуриан Китапны тюшюрювю. Мугъаммат Пайхаммар ﷺ узакъ ва чыдамлы кюйде Ислам динни яа болган. Къоркъунчукъну сезип, кзурайыш къавумлулар Пайхаммаргъа ﷺ къаршы чыгъалар. Мугъаммат Пайхаммарны ﷺ ва биринчи бусурманланы гъызарлавлар, артына тюшювлер башлана, къылыкъ ва

ругъ якъдан да, оьзге якъдан да басгын этиле. Ону атына яла ябывлар этиле, огъар шаир, сигъручу, палчы деп айтыла. Имансызлар ол яяган динге къаршы чыгып, бары да гюнчю къолап чалыша болган. Ону мысгъылдан тайышгъанланы ва къатынланы кисдире, гъатта оьлтюрме де къарай болган. Мугъаммат Пайхаммар ﷺ ва ону агъабалары шолайлыкъны Аллагъны ва Ону дини саялы чыдай болган. 620-нчи йыл, пайхаммарлыкъны онунчу йылында, Яратгъаныбыз ону кекге гетере. Башлап Аллагъ ону гече Маккадан Иерусалимге чыгъарта, Байтуль-Мукъаддас (Исраъ) деген межитге, сонг кекге чыгъарта (Мидраж). Огъар онда тюрюлю тюрюлю муъжизатлар гёрсетиле, этген гюнагълары саялы башдан жаза гечирип къыйналагъанланы гёрсете, башгъа пайхаммарлар булан ёлугъа, Аллагъны яшыртгъынлыкълары ачыкъ этиле, ону абурагъан кюйде дагъы биревню де гюрметлемеген.

622-нчи йыл, пайхаммарлыкъны он учюнчю йылында, Мугъаммат ﷺ, Есибизни ихтияры булан, биринчи бусурманлар булан Маккадан Ясриб шагъаргъа гече. Сонг шо шагъаргъа «Пайхаммарны шагъары» деп айтыла – Мадина. Шо гечювден (арапча «гъижра») бусурманланы рузнамасы – гъижра башлана. Биринчи бусурманланы ва имансызланы арасында кепкеп давлар ва урушлар бола. Бара-бара Ислам дин Арап ярым атавда яйыла. Пайхаммар ﷺ адамланы уйрете, этмеге ярайган ва гери урулагъан ишлени англата, тюз ёлну белгилей ва хыйлы муъжизатлар гёрсете. Гъакъылы барлар Пайхаммар ﷺ гёрсетген ёлгъа тюше. Гъижрадан сонг он йыл гетгенде Ислам дин бу ярым атавда генг яйыла, алдынлыкъны ала. Мугъаммат Пайхаммар ﷺ адамлагъа динни толу кюйде этишдирген сонг, 63 йыллыкъ чагъында, гъижраны 11-нчи йылында, раби-уль-аввал айны 12-синде (милли рузнома булан 632-нчи йыл) Мадина шагъарда гечине ва Пайхаммарны межитини ювугъундагъы оьз къатыны Айшаны уьюнде гёмюле. Гъалиги заманда Пайхаммарны ﷺ межити генглешген ва ону къабуру бинаны ичине гире. Яратгъаныбыз Аллагъ Мугъаммат Пайхаммар ﷺ гёрсетип гетген ёл булан юрюмеге бизге кёмек этсин! Амин.

Номерде:

Исламгъа чакъырыв ва къаныгъывлукъ

Салам, ишлер нечикдир?

Волжскийни сириялы имамы

Арап дюнъясына еллер эшивню йылы

ИСА ПАЙХАММАР ﷺ ТУВГАНЛЫ 2011-НЧИ ЙЫЛ. О НЕЧИК БОЛДУ ВА ШО ДЕВЮРНЮ ИЧИНДЕ ИНСАНИЯТ НЕЛЕНИ БАШДАН ГЕЧИРДИ?

Шо йыл жамият низамсызлыкъланы ва экономика кризислени йылы болду. Ер юзю сав дюнъяны дегенлей елеген пачалыкъ кзурулмагъа къаршы турув ишлени толкъуну чырмап тартган кзурумланы тюп болувун, янгы улкени (Къыбла Судан) арагъа чыгъывун, Япониядагъы цунамини, ер тербенивню башдан гечирди. Ислам пачалыкълар учун о «арап язбашыны» йылы болду.

Бары да зат Тунисдеги хозгъалывлар булан башланды, сонг шолар оьзге арап пачалыкълагъа къабунду. Шо хозгъалывлар учун гerti кюйдеги къоркъунчу гъал геземелик багъана болуп токътай. Университетни битдирип чыгып, овощлар ва емишлер сатыв булан машгъул Магъаммат Буазизи муниципал чиновниклеге борчу бола. Шо заман полиция бары да малы булан бирче ону «законсуз» арбасын чыгъ-

арып ала. Буазизи, оьзюники тюгюл арбасын сама къайтарып алмакъ умут булан, мэриягъа бара, – тек полициячылар жагъил адамны елкесинден ата. Шондан сонг ол, майдангъа чыгып, оьзюн яллата. Шо гъал сав дюнъяны миллионлар булангъы адамларын гъалеклендире. Тунисде элли йылдан да артыкъ вакътини ичинде ёрукълу гъалны сакълап турган диктатор кзурумдан уьстюн гелген инкъылап арап

дюнъясында арт-артындан гелеген сесленивлени тувдура.

Мисри

2011-нчи йыл январь айда Къайыртагъы Тахрир деген майдан жамиятны къаршылыкъ билдиривнюю аслу ери болуп токътай. Маълумат кзурулланы яхшылыкъындан бир жуманы ичинде бу майданны аты сав дюнъягъа белгиле бола.

Имканлыгы ёкълар да гъаж кыйлмагъа болажакъ

Белгили дагъыстанлы далапчы ва сенатор Сулейман Керимовну кёмеги булан нечесе минг бусурман адам Ислам динни бешинчи шартын – гъажны кыйлывну – кютмеге бола.

Бу йыл Керимовну кёмеги булан гъазирленеген гъаж-2012 алданокъ ва мекенли кюйде гъазирленеге башлангъан. Рагъмулукъ рейс булан сапар этежекленни гюплерини ёлбашчылары ва оланы кёмекчилери гъалиге белгиленип битген. Шо гъакъда январь айны башында Магъачкъала шагъарда оьтгерилген жыйында айттылды.

«Бары да рейслени ёлбашчылары ва оланы кёмекчилери сынавлу ва жаваплы адамлар, – дей «islamdag.ru» деген сайтни мухбирине рагъмулукъ рейслени къурум комитетини башчысы Агъмат Пъабибов. – Гъаж кыйлагъанлар борчун кютюп болсун ва масъалаларсыз уйлереине къайтсын учун ол адамлар оьзлерден болагъан бары да затны этежек. Гюплени ёлбашчылары ва ерлердеги имамлар юртларда ва шагъарларда яшайгъанлардан гъаж кыйлмакъ учунгу арзаланы къабул этмеге башлагъан».

Арзалар берегенлер ва сонг чёп салывда ортакъчылыкъ этегенлер билмеге герекли аслу зат – шолар алда бирт де гъаж кыйлмагъан болмагъа гереклик ва шо борчну кютмек учун харж якъдан имканлыгы ёкълукъ. Ерлеге квоталар 2002-нчи йылда оьтгерилген ватандашланы санавуна гёре пайланажакъ.

Чёп салыв – гъаж кыйлма сюеген шолай адамланы айырывгъа лап тюз ва адилли ёл деп гъисаплана. Шолай этилсе, гъаж кыйлажакълар ким болажакъгы белгилене ва Аллагъны бу борчун кутежеклер ачыкъ бола. Артдагы эки йылы узагъында Дагъыстанда рагъмулукъ рейслер булан гъаж кыйлагъанлар чёп салыв булан белгиленип, сыйлы ерлеге сапар эте.

Къурумчу комитетни ортакъчылары ташдырып айтгъан кюйде, аслу борч – чёп салывгъа янгуз имканлыгы ёкъланы кшошмакъ.

Жыйында болгъан Магъачкъала шагъарны Баш жума межитини имамы Магъамматрасул гъажи Саадиев арза берген гъар адам булан лакъырлашыв юрютмеге яхшы деген ойну арагъа салды. Ону сёзлерине гёре, Магъачкъаладагы Баш жума межит бу къайданы эки де йыл юрютюп, пайдалы натижалар гёрдо. Демек, гъаж кыйлмакъ учун имканлыгы барланы айырмагъа кёмек этди.

«Булай къайданы уллу юртларда ва шагъарларда къолламагъа айрокъда гъажатлы, – деди имам. –

Неге десе гиччи юртларда адамлар бир-бирин яхшы таныш ва гъаж кыйлмагъа имканлыгы барлар арза берсе, олар яшыртгъын къалмас».

Гъаж кыйлмагъа барагъанлар булан, олагъа савлукъ якъдан кёмек этеген врачланы ёлбашчысы Магъаммат Мамаев олар этеген ишни гъакъында айтды. Ол айтгъан кюйде, арзаланы къабул этегенде адамланы къркъара савлугъу да, ич гъалы да тергелмеге, гъисапгъа алынмагъа тарыкъ, неге туюл гъажны борчларын авруйгъан адамлагъа борчларын кютмеге ажайып кыйын бола.

«Гъаж – докторлар учун бек кыйынлы ва авур сынав. Амма гетген йыл врачлар болагъан бары да ишни этген йимик, бу йыл да, Аллагъ буюрса, оьзюбюзню кыызгъанмай шо кепде ишлежекбиз. Гъаж кыйлагъанланы да, рейслени ёлбашчыларын да умутларын узмесбиз, Аллагъ буюрса», – деди Магъаммат Мамаев.

Рагъмулукъ рейслени ёлбашчылары гюплени башын тутгъанлагъа ва имамлагъа, халкъ арада иш гёрмекни гъайын этмекни тиледи. Юрт ва шагъар агъюлелеге арзалар нечик берилегенни ва чёп не къайдада салынагъанни англатмагъа тарыкъ. Шону булан бирче рагъмулукъ рейслерден янгуз гъаж кыйлмагъанлар ва имканлыгы ёкълар пайдаланмагъа болагъанни да ачыкъ этмеге герек. Аллагъгъа умут этип, арзалар берегенлер алданокъ хас документлени онгарса, паспорт алса да, яхшы болур.

Стамбулдагы межитлерде ингилис тилде ваъза этилежек

Тюркияны дин ишлеге къарайгъан къурумуну председатели Мегъмет Гёрмез билдирген кюйде, ол ёлбашчылыкъ этеген идара ювукъ арада Стамбул шагъардагы межитлерде жумагюнлер этилеген ваъзаланы ингилис тилге де таржума этмеге хыял эте. Шолай этилмекни маънасын ругъани къуллукъчу межитлерде тыш улкелерден гелген хыйлы туристлер бола деп англатгъан.

Шо гъакъда Гёрмез Гъусейин Авни Мутлу деген Стамбул шагъарны губернаторуну офисинде журналистлер булангъы ёлугъувунда билдирген. Ону сёзлерине гёре, Стамбулдагы межитлерде ва зияратларада гъар гюн 20 мингден артыкъ тыш улкелери кьонаклар бола. Нени гъакъында айттылагъанни туристлер де англап болсун учун, имамлар ваъзалар этегенде гъали шоланы ингилис тилге де гёчюрежеклер.

«Масала, бу кепдеги сынав Германияда къоллана, онда ваъзалар немец тилге таржума этиле. Эниден сонг Стамбулда да шолай болажакъ, – дей Гёрмез.

– Туристлер Тюркиядагы межитлерде не айттылагъанни билмек – бизин учун бек агъамиятлы».

Тюркияны дин ишлеге къарайгъан къуруму Стамбулдагы межитлеге туристлени узатмагъа болагъан 250 къуллукъчуну (гид) ишге алмагъа хыял эте. Гёрмез айтгъан кюйде, олар ишге алынгъынча динни билегени гъакъда имтагъанлар бермеге герек болажакъ.

«Рубин» деген командада уьчев ораза тута

Къазан шагъарны «Рубин» деген футбол командасында уьч бусурман адам ораза тута. Бу команданы Бибарс Натхо дейген ойнавчусу айтгъан кюйде, ол да, Къурбан Бердыев де, Гёкдениз Къарадениз де Рамазан айда ораза тута.

«Янгу командагъа чыгъагъанда гъар заман, озокъда, гёчежек ерингни болгъан чакъты терен ахтармагъа къарайсан. Шо саялы бу командада Ислам дин булан байлавлукъ бары магъа мунда чыкъмакъгъа аслу таъсир этди. Рамазан айда топ ойнама да, ораза тутмагъа да кыйын, тек биз бюдюремейбиз, борчубузну кутебиз. Янгуз мен туюл, тренерибиз Къурбан Бердыев ва тюрк кърдашыбыз Гёкдениз Къарадениз ораза тута», – дей Натхо журналистлеге берген баянлыгъында. Ол гетген йыл «Рубин» команданы лап яхшы ойнавчусу саналгъан.

Бибарсны агъайы – Адам Натхо (Майкоп шагъарны «Дружба» деген командасыны баш директору) айтгъан кюйде, футболлист учун, къайда ойнамакъны сайлайгъанда, дин якъны гёз алгъа тутмакъны уллу маънасы бар. Къазанлылар булан дыгъар байлагъанча алдын Адам клубну тренери Къурбан Бердыев булан кёп ёлугъа болгъан. Ол пагъмулу кърдашыны гючлю янларыны, гъюнерлирини, амал-хасиятларыны гъакъында Бердыевге бар кююнде айтгъан. «Бибарс динге берилген, юрегинде иманы булангъы улан, ол даим межитге де юрой. «Рубин» команданы тренери де шо меселдеги адам. Шо яндан алгъанда олар ажайып кыйышдылар. Россиялы къайсы командада ойнамакъны сайлайгъанда, булайлыкъ аслу ерни тутду», – дей Адам.

Бибарс Натхо Кавказ давдан сонг Осман империягъа гёчген черкеслени варислеринден бириси. Тюрклер гёчюп гелген дин кърдашларын халипатны дазуларында ерлешдире болгъан, гъалиги Сирияны, Ливанны, Иорданияны, Иракъны ва Палестинаны топуракъларында. Бибарс Кфар-Кама деген юртда тувгъан (гъалиги Израиль). Футбол ойнайгъан заманында ол Израиль команданы жагил ойнавчуларыны жугъут туюл капитаны болгъан саялы белгили болгъан.

www. islamdag. ru деген сайтдан алынгъан

<p>Учредитель Благотворительный фонд «Путь». Газета печатается по согласованию и одобрению Духовного управления мусульман Дагестана</p>	<p>Редактор Абдул-Азиз МИЧИГИШЕВ</p> <p>Дизайн, вёрстка Лейла ГУСЕЙНОВА</p>	<p>Свидетельство о регистрации ПИ № ФС 77-42079 от 24 сентября 2010 г. Индекс 51325 При перепечатке ссылка обязательна.</p>	<p>Тираж 2.650 экз. Адрес редакции 367015, РД, г. Махачкала, ул. Азиза Алиева 2. Тел.: (8722) 61-00-64.</p>
<p>Редакционный совет Председатель редакционного совета муфтий РД Ахмад-хаджи АБДУЛАЕВ Асхабали МУРЗАЕВ</p>	<p>Менеджер Мухаммад ХИРИЯСУЛАЕВ Абдусабир АХМЕДОВ</p>	<p>Набрано и сверстано на компьютерной базе газеты «Ас-Салам». Отпечатано в ООО «Дом печати» по адресу: пр-т Акушинского, 20.</p>	<p>По вопросам подписки и доставки обращаться по телефонам: по Республике Дагестан — 8-988-699-28-24 по г. Махачкале — (8722) 914-222.</p>
<p>Главный редактор Патимат ГАМЗАТОВА</p>	<p>Газета зарегистрирована Федеральной службой по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций.</p>	<p>Заказ № _____ Сдано в печать 13 января 2012 г. в 20:00.</p>	<p>E-mail: assalamweb@gmail.com; www.assalam.ru</p>

Арап дюнъясына еллер эшивню йылы

1 « 25-нчи январда къаршылыкъ билдиреген 15 мингден артыкъ адам майданны елей, шондан сонг о къаршылыкъ билдирегенлер жыйылагъан аслу ер болуп токътай. 2-нчи февральдан тутуп майданда Хосни Мубаракны якъчыларыны да, огъар къаршыларыны да арасында тюртюшювлер башлана. Бир-бир маълуматлагъа гёре, сонгъта таба майдангъа ва ону эки айланасына 1 миллиондан да артыкъ адам жыйылгъан. Шо гъаракатны натижасында 2011-нчи йыл 11-нчи февральда Мисрини президенти Хосни Мубаракны отставкагъа йиберме бажарыла. Тек Мубаракны отставкагъа гетивю, ону тутуп, суддукъ иш юрюлгенден сонг да Мисридеги гьал рагъат болмай. Динлени арасына питне салып, бусурманланы хачпереслер булан бетге-бет тургъузмакны къасты гёрюлеген гезиклер болгъан. Тунидеги ва Мисридеги агъвалатлардан сонг, бусурман Ювукъ Понтувушда гъакъыкъатда рагъат улке къалмагъан.

Кувейт

Гъакимиятлыкны политикасы булан рази тюгюл ва Африканы темиркъазыкъ боюндагы пачалыкъ алышыналардан ругълангъан Кувейтде де къаршылыкъ билдирегенлер орамлагъа чыгъа. Тек гёзьяш чыгъарагъан газ ва къавгъа этеген гранаталар булан митинглени тез тозалар.

Бахрейн

Бахрейндеги «Аль-Вифан» деген оппозиция шиит партияны къаршы турувлары да тез тозула. Пачаны тилевюне гёре, 14-нчу мартда Бахрейнге Сауд Арабыстанны 1000 асгер къуллукъчусу ва Бирлешген Арап Эмиратланы 500 полицейский гире. Мартны 16-сына чыгъагъан гече Бахрейнини армиясы Персия къолтукъну пачалыкъларыны асгер бёлюклерини якълаву булан Инжи майданны тазалай. Савутлу къаршы турувну вакътисинде тыш улкели бир солдат оьле. Сауд Арабыстанны армиясыны командованиеси асгер къуллукъчуну оьлюмюн токъташдыра, тек толу кюйде маълумат беривню гери ура. Баш гётеривню чыгъышлар гъайлы янашмакны талап этип, Персия къолтукъну улкели Бахрейнге ва Оманны солтаньина 20 миллиард долларны оьлчевюнде харш кёмек гёрсетмек деп къарар къабул эте. Он йылы боюнде оланы гъариси 10 миллиард доллар алажакъ.

Иордания

Иорданияда ону пачасы экинчи Абдалла гъакимиятлыкны уьч де бутагыны алдындан реформаланы ва коррупциягъа къаршы ябушувну узатажакъгъа сёз берип оьз заманында сёйлеген. Пача бир тюрлю затларда ёл къойгъан, ва гъалиге огъар улкеде ёрукълу гьалны сакълама бажарылгъан. Иорданиядагы ёрукълу гьалны яшыртгъынлыгыны сыры да о гючлю кюйде Понбатыш булан байлав-лукъда экени. Экинчи Абдалла – гечинген пача Хусейнини ва ону экинчи къатыны, миналы ингилис тиштайпа, Ислам динни къабул этген ва 1972-нчи йыл айрылгъынча Иорданияны пача къа-

тыны болгъан Тоняны уланы. Абдалла Англияда ва США-да билим алгъан ва студент йылларын йиберген. Тувуп узакъ къалмай ал кронпринц гьисапда билдирилген. 1965-нчи йыл Хусейн шо титулну оьзюню иниси Гъасангъа бере, тек 1999-нчу йыл шону Абдаллагъа къайтара, иордан конституциягъа гёре буса, пачаны атасы да, анасы да тувмадан араплар ва бусурманлар болма герек. Абдалла улкеге 47 йылы узагъында ёлбашчылыкъ этген атасы пача Хусейнини алышдыра. Огъар варисликге гелген политика гьал бек четим болгъан. 1994-нчу йыл Иордания Израиль булан байлагъан паракатлыкны дыгъары, олай да ону США булангъы тыгъыс аралыкълары пачалыкъны халкъыны кёбюсюню арасында арив гёрюлмей болгъан. Тыш улкели пача Абдалла арап тилни яхшы биле буса да, шо ону ана тили тюгюл.

Ливия

«Арап язбашыны» Понбатыш сагъна-лашдыргъан лап кёп къан тёгювчю къурбаны Ливия болду. О Африкада лап бай ва арап улкели арасында лап онглусу эди. Ливияда ашав гьалны даражасы Сауд Арабыстандан ва Россиядан эсе, хыйлы да оьрде эди. 2011-нчи йыл 19-нчу мартда НАТО-ну гючлери «халкъны якълайбыз» деген багъаналар булан Ливияда дав башлады. Тек гъар гюн наточу гъава гючлерини авиация урувларындан уьлкени ватандаш халкъындан кёплер оьле эди. Ахыр мюгълетлеге ерли аман сакълангъан Ливия жамахирияны башчысы Муаммар Къаддафи яралана ва октябрни 20-сында Сират шагъарда есир этиле ва белгисиз гьалларда янгы гъакимиятлыкны савутлангъан къурумларыны ягъындан гюлелене. Оьлтюрюгюч алдын, ону вагъши кюйде иришхат этгенлер, хорлагъанлар. Ливияны янгы гъакимлери Къаддафини ва ону уланыны сюеклерин халкъгъа гёрсетив шоу оьтгере: шариятны талапларына къаршы чыгъып, оланы сюеклерин беш гюнню узагъында халкъгъа гёрсетмек учун салалар. Натижада Ливия дагъытыла, уьлкени инфраструктурасы ёкъ этиле, булгъавур – башалманчылыкъ, Касиплик ва законсуздукъ гъакимлик сюре. Уьстюн гелгенлер энни гъакимликни кимге бермекни токъдашдырып болмайлар. Къаддафини девюрюнде болгъан йимик, уьлкени байлыкларына тергев этив бирдокъ да Ливия халкъына тюшмей. Оьзлени уьлкесин, оьз халкъын ва оьз башчысын сатгъанлар энни болгъан ишге гьёкюне. Олар Ливиягъа Муаммар Къаддафи ёлбашчылыкъ этген заманланы кёп заман эсге алып туражакъ.

Сирия

Сириядагы гьал четим кюйде къалып тура. Тувулунгъан гьал камилликни тувдурмай: жамахирияны башчысын оьлтюрювню арты булан, бир нече гюнбатыш уьлкелени хас ёлбашчылары билдиреген кюйде, гезикде Сирияны президенти Башар Асад токътагъан. Эгер Сирия арап дюнъясыны юреги экени ва ону къысматындан савлай арап дюнъясындагы гьал гъасил болагъанны гьисапгъа алса, Сирияны кётюр болува йырылгъан плотинадагы гьал йимик болур. Сириядагы гьал Россиядан Маккагъа

ва Мадинагъа Сириядан таба автотранспорт булан гъаж къылма барагъанлагъа да тагъсир этди. Шо саялы Россиядан гъаж къылма барагъанлар аслу гьалда сыйлы ерлеге гъава транспорт булан ёл чыкъды.

Гёзюне гёрюнеген сюлдюрлеге гъав этив

«Бен Ладени излевде» деген уллу халкъара спектакль тамамланды, ахырынчы гёрсетив Пакистанда болду. США-ны хас къуллукълары 1 номерли террорчу Усама бен Ладени ёкъ этген деген билдирив сав дюнъяны маълумат къуралларын хозгъалтды. Шону булан бирге, маълумат оьзю, жаваплардан эсе, кёп соравланы тув-

тийишли санкция болмай туруп, Россияны, Германияны, Францияны ва КНР-ни къаршы турувларына да къарамайлы юрюлген дав компания онгачалыкъда оьмюр сюреген пачалыкъны законлу гъакимиятлыкын тахдан тюшюрюв ва президентни Саддам Гьусейнини оьлтюрюв булан тамамланды. Янгыз гюнбатыш, маълумат къуралланы маълуматларына гёре, 2003-нчу йылдан берли, документли кюйде токъташдырылагъаны йимик, 100 мингден 120 мингте ерли ватандаш адамлар оьлтюрюлген. Американ солдатлардан 4,5 минг тас этилген, 232 минги яралангъан. Иракъгъа сугъулмакъ учун хас себеп гьисапда онда адамланы кёп къадарда къырагъан савут бар деп ёралса да,

дурду. Гъайранлыкъгъа къалдырагъан билдиривню – террорчуну оьлтюрювге байлаву маълуматны – гъакында алгъасавлу телевидение чакъырывда США-ны президенти Барак Обама билдирди.

Болгъан ишни исбат этеген бир материал да гёрсетилмедиде. Шону уьстевюне де, оьлюню сюегин жамиятдан да яшырдылар, сайки, «бары да бусурман нормаланы сакълап», ону денгизде «гёмгенлер». Оьзюне Бен Ладен деп айтылагъан «сюлдюрню» ала-саладан ёкъ этив США-ны дюнъя террорчулукъда айыплама башлагъан дюнъя жамиятын сабур этмек учун тарыкъ болгъан.

Америкалылар Иракъдан гетген Ислам дюнъясы учун агъамиятлы агъвалатланы бириши США-ны армиясыны тогъуз йылгъа ювукъ вакъти Иракъда болувну тамамланыву эди. 2003-нчи йыл башлангъан Иракъ даву американ налог тёлвючюлер учун триллион долларгъа ювукъ токътагъан. ООН-ну Аманлыкъ советинден

тосю де табылмагъан... Иракъны ёлбашчылары США-ны асгерлерини чыкъмакылыгын янгы онгачалыкъгъа ес болув деп гьисап эте, амма ону халкъы уьлке не ёл булан юрюжекни билмей.

Тарих такрарланажакъмы?

XXI асруну башланыву XX асруну башланывун оьтесиз бек эсге сала. Биз билеген кюйде, гетген асруда инсаният эки дюнъя даву башдан гечирди, гележекде нени башдан гечирме тюшежекни янгыз Къудратны Еси Аллагъа биле. Яхшы затлагъа умут булан бизин юреклерибизни ва динибизни сакъламакны Аллагъдан тилемек къала. Дагъы ёгъесе, пана дюнъяны бары да талчыкълары Къыямат гюнню къыйынлыклары булан тенглешдиргенде, женнет йимик гёрюнежек.

Дюнъяда 2011-нчи йыл болгъан агъвалатланы гъакындагы маълуматлар Интернетден алынып къурулгъан.

Исламгъа чакъырыв ва къаныгъывлукъ

БАРЫ ДА ПАЙХАММАРЛАР БИР АПЛАГЪА КЪУЛЛУКЪ ЭТИВГЕ ЧАКЪЫРГЪАН ВА ОЛАНЫ БОРЧУ АДАМЛАГЪА ГЪАКЪЫКЪАТНЫ ГЪРСЕТИВ ВА ОЛАНЫ ЖАГЪАННЕМНИ АЗАБЫНДАН САКЪЛАВ БОЛГЪАН

Мугъаммат Пайхаммар ﷺ, женнет леззетлени ва жагъаннем азапланы суратлап, 23 йылны боюнда арымай талмай адамланы озлени юреклерин азат этивге байлавлу чакъырыв этген. Мисал учун, озюню савблалашыв вазасында **Мугъаммат Пайхаммар** ﷺ булай айтгъан: «Гъей инсанлар! Эгер сизин къайсыгъыз кимге буса да биревге борчлу буса, шону алма кимни артыкъ ихтияры бар буса, артгъа салмайлы шогъар телесин яда элтип берсин. Шолукъда, ол бу дюньяда биябур яда эсгик болажагъына уялмасын. Яхшы эсде сакълагъыз, дюньялыкъ хорлавлар, Къыямат гюн хорлавларындан хыйлы да енгил».

Шагъбан Рамазанов

Шо сёзлерден сонг шонда болгъанланы бирлери озлени алдынгы гюнагъларына мюкюр болма башлагъан ва Пайхаммаргъа ﷺ озлер учун дуа этмекни тилеген, озлерден гечсин деп ялбаргъан. Шонда болгъанланы бириси эретуруп мюкюрлюк этгени гъайранлыкъ тувдургъан. Ол: «Гъей Расулуллагъ! Мен уллу ялгъанчы ва экиюзлю адамман. Озюню оьмюрюмде мен этмеген намуссуз – къылыкъсыз бир иш де къалмагъан», – дей. Умар еринден туруп: «Бу адам озюн озю биябур этди!» – деп къычыра. Пайхаммар ﷺ буса, ону токътатып: «Гъей Ибн Хаттаб! Бу дюньядагы биябурлукъ да имлик яшавдагы хорлукъдан хыйлы да енгил», – деген. Сонг Пайхаммар ﷺ жыйылгъанлагъа Къыямат гюнню

къоркъунчларыны гъакъында билдирген ва дюньялыкъ яшавда тергевлю болма чакъыргъан. Сонг, къолларын да гетерип, шу дуаны охугъан: «Гъей Аллагъ! Бу адамгъа рагъму эт ва огъар иманда камиллик ва сезде тюзлюк бер. Ону имансыз ишлерин намуслу ишлеге айлаңдыр».

Гъакъыкътда гъар бусурманни аслу муратларыны бириси инсаниятгъа гъакълыкъгъа ес болувгъа кемеке этмекдир ва ону юрегин иманны шавласы булан ярыкъландырмакъдыр. Бары да затларда токъташдырылгъан къайдалары бола. Мисал учун, кирпич тизивню яда терек орнагъывну алайыкъ – эки де гезикде адамлар белгили къайдаланы сакълай. Озокъда, адамны тарбиялав хыйлы да назик янашывну ва дагъы да камиллешген къайданы талап эте. Адамланы Ислам динге чакъырыв йимик адилли иш булан машгул болмакъны борчун бойнуна алгъан гъар адам чакъырывну ёлларын уйренме, токъташдырылгъан къайдаларына гере ююме ва, Аллагъны пурманына гере, гъасиллерин гезлеме гере.

Адамда озюне хырчалыкъ деп айтылагъан яман хасият бар шо саялы бир биревлер ачыкъдан – ачыкъ гереюнеген гъакъыкътны да къабул этмей. Хырчалыкъ къайсы девюрде де яйылгъан. Пайхаммарны ﷺ заманларында гъатта хырча кюйде гъакъыкътны гери урагъан имансызлар да Къуръан охувгъа тынглама сие болгъан. Бир керен Абу Супьян, Абу Жагъл ва Агънас бин Шарип гъариси, айры-айры болуп, яшыртгъан Пайхаммарны ﷺ уюне гелип, къарангъада яшынып,

гече Къуръан охувгъа тынглай болгъан. Танг белгиде уйлерине къайтма айланагъанда, бир-бирине уруна. Озлени низамыны тамашалыгъын англап, бир-бирин айыплама ва эришме башлайлар. Сонг олар булай токъташа: «Гелигиз дагъы булай этмейик. Эгер простой адамлардан бирев яда къул гёрсе, оланы юреклерине шеклик геллер», – дей. Шондан сонг олар яйыла, тек экинчи ва учюнчю гечелер де Пайхаммарны ﷺ уюню ягъына геллер. Ахырынчы гезик танг белгиде бир-биринден айрылгъынча бутбеслер: «Биз шунда дагъы гелмежекте лап гючлю ант булан ант этмесек, биз айрылын болмажакъбыз», – дей (ибн Гъашим).

Гертиден де, Аллагъ тюз ёлгъа салмаса, гъакъылдан ва пагъмудан не пайда

бола? Абу Жагъл да арап тилни биле болгъан, тек шондан пайда алып болмагъан. Гез алгъа гелтирип къарагъыз: Негус деген пача озюню белгили етмиш ругъанисин, динни билеген адамларын Мадинагъа йиберген; Пайхаммар ﷺ «Ясин» сураны охуйгъанни эшитгенде, барысы да йылай ва, гъакъыкътны англап: «Шо Иса пайхамаргъа берилген затгъа ошай эди», – деп къычыра. Къуръан охувгъа тынглап, адамлар Ислам динге гелеген гезиклер тарихде кеп болгъан. Биз бир затны англама герекиз: эгер инсан мекенли инана буса, ва Есибизни буйрукъларына гере де юрой буса, шо ону озю учун, ююмеи буса да – ону учун. Сенде нечакъы бусурманлыкъ бары да янгыз Аллагъгъа белгили.

Салам, ишлер нечикдир?

– Салам, ишлер нечикдир?

– Яман тюгюл, сен нечиксен?

«Фэйсбукда», «Одноклассниклерде» ва башгъа социал сетлерде виртуальный (болма имканлы) къурдашланы бир-бири булан гъар къайсы къатнашыву да шу сёзлер булан башлана деп айтма ярай.

Ибрагъим Ибрагъимов

Социал сетлер интернет-къонушгъа айлангъан деме ярай, шоларда сюеген гъар адам бар техника ва социал кюрюде озюню виртуальный «менлигин» яратма бола. Виртуальный къатнашыв бизин яшавгъа шонча да гирген чи, кюйге къарагъанда, гертти къурдашларыбыздан эсе, бизин виртуальный

къурдашларыбыз кепге ошай. Масъала къурдашлар къайда кеп екенликде тюгюл – яда гъар гюнлюк яшавда. Масъала социал сеть таныш болувну ва тиштайпалар булан гери урулагъан къатнашывну бугюн лап простой къайдасы болуп токътагъанлыкъда. Бугюн жагъл улангъа ушатагъан къызы булан таныш болма ва ону булан ёлукъма бир зат да тюгюл. Янгыз кагъыз язып аралыкъ тутмакъ учун бираз заман гереке, шо заманны ичинде сен озюнюню яхшы якъдан гёрсетесен, сонг ювукъдан таныш болмакъны таклиф этесен – битди!

Тезден берли уйленме заман етишген бир жагъл улангъа: «Сен неге уйленмейсен? Сени чи шогъар имканлыгъын, харжын бар, сагъа эрге гелме къайсы къыз да рази болажакъ?» – деп сорайлар. Ол: «Гъалиги къызланы бузулагъанын гёргенде, уйленивден гёнгюнг чыгъа. Мен бары да къызланы гъакъында айтмайман, тек оланы кёбюсю къуймурлана, ёнкюлене. Кимесе бирев булан къатнашгъан, ону артындан чапгъан, ёлугъуп тургъан ва... къыз булан нечик уёленме боларсан? Магъа олай олжа тарыкъ тюгюл. Гъакъылы дурус бусурман шолай къызны озюне ювукъ болма да къоймас», – деп жавап берген. Озлени юреклеринде аз буса да менлиги булангъы бусурман эргишилер ону пикрису булан рази болур деп ойлашаман.

Башгъа уланлагъа кагъыз язгъан, къатнашгъан, ёлукъгъан ва озге аралыкълары болгъан «къыз» булан бир къалкъыны тубюнде яшама кимни юреги алар? Алда олжасы ким булан да соцсетлерде «къатнашгъан» ятлар булан ёлугъувлар юрютген буса, агълю яшавну бир кюйге тюшмейгенине себеп бола, шону натижасында кёбюсю гезиклерде айрылма да тюше. Неге десе, озюню олжасыны айланышларыны гъакъында билгенде, эри шоллагъа гез юмуп

къойма болмай. Шо янгыз мени пикрум тюгюл, агълю масъалаланы законларыны устыюнде ишлейген американ адвокатлар ва касбучулар да шолай токъташдыра (MIG news.com-гъа къарагъыз).

Улан булан ёлукъма ва ону булан ювукъ аралыкълар тутма разилешеген къызлар нени гъакъында ойлаша экен? Билмеймен. Бизин къызардашларыбызны, тез-тез эрге бармакъ учун, ким булан да ва не ерде де «ёлукъмакъ» башгъа тюгюлдюр, оланы намусу къалмагъандыр деп ойлашмайман. Тек бугюн тувулунгъан гъал – уллу балагъ, шогъар къаршы ябушма ва чаралар гёрме тюше. Не этме гереке? Шо масъаланы чечивге байлавлу къайдаланы бирисин биз Пайхаммарны ﷺ «Сунану Тирмизи» тапшургъан гъадисинде тапма болабыз. Шонда булай айтыла: «Сиз динин ва къылыгъын ушатагъан адамдан гелчилер гелсе, шогъар къызгъызыны беригиз. Эгер сиз шолай этмесеги, Ер юзюнде къавгъа болур» («Сунану Тирмизи», 3/395, № 1085).

Пайхаммарны ﷺ шо сёзлерине гере юрюсек, намусубузну хорлукъдан сакъларбыз.

Пайхаммарны ﷺ насигъатына гере юрювню асувлулугъуна байлавлу мисал гъасапда имам Шамилни указын алайыкъ. Ол шо указ булан етишген къызын ата-анасын яда къардашларын ону тезлик булан эрге берме борчлу этген. Шо указ шат, тири, кеп сёйлеме сюеген хасиятлы къызлары булангъы ата-аналагъа тие болгъан. Шону булан имам Шамил гъакъылы енгил къызланы хорлукъдан, оланы ата-аналарын буса, илыкълыкъдан сакъламакъны муратын этип салгъан.

Эгер бугюн ата-аналар Шамилни указына гере юрой эди буса, олагъа озлени къызлары учун талчыкъма тюшмес эди. Яшавда да адашывлар ва пасатлыкъ генглешмес эди.

Гете бусанг гет...

ЯДА США ИРАКЪДАН НЕГЕ ГЕТМЕЙ?

США оъзюню асгерлерини Иракъда болувуну тамамланывуну гъакъын-да хас кюйде билдирген. 18-нчи декабрде эртен 7 сагъат 45 минутда американ солдатланы ахырынчы колоннасы, Кувейт дазулардан оьтюп, уьюне гетген.

Агъмат Муслимов

Амма региондагъы ишлени гъалына тергевлю кюйде къарагъанда, янгыз бир ойгъа гелесен: гъакъыкытда америкалылар Иракъдан бир ерге де гетмеген. Онча харжын ва гючюн (триллион долларгъа ювукъ) чыгъарып, бары затны ташлап гетмек авлиялыкъ болур эди. Улкеден Штатланы кеп къадардагъы дипломат аппараты чыкъмагъан ва ишин давам эте, олар онгача есликдеги военный структураланы сакълай.

Америкалылар Иракъны агъамиятлы стратегия центрларын: Багъдатны, Басраны, Эрбилни ва Киркукку, яни, улкени тахшагъарын, баш денгиз портун нап чыгъарагъан районларын тергевлюню тубюнде сакълавун давам

этежек.

Американ «бирлешип ишлевню» аслу ёллары – нап ва савутланыв. США-ны компанияларыны Иракъны нап тармагъына салынагъан инвестицияланы оьлчевю, башгъа-башгъа гъисаплагъа гере, 150-ден 200 миллиард долларгъа етише.

Улкени елеп, америкалылар, гъакъыкытда, Иракълыланы оьзлени савутларын сатып алма борчлу этген. Алда Иракъ янгыз совет дав техника булан савутлангъан буса, гъали о, янгыз штатлар булан аралыкъ тутуп, олардан кеп къадарда савут сатып ала. Америкалылар бу улкени бары да военный инфраструктурасын модернлешдире ва янгыртуп къура. Шогъар ажайып кеп харж чыгъа.

Шону булан бирге, регионда ёрукъсуз гъалны тувулунмакълыгы ювукъда ерлешген улкелени: Сауд Арабыстанны, Кувейтни, Оманны, яни, алынагъан савутгъа гъакъ тельме бек яхшы имканлыгы булангъы улкелени кеп къадарда дав савутлар сатып алма борчлу эте. Касбучуланы гъисапларына гере, 2005-нчи йылдан 2015-нчи йыл-

гъа ерли США-ны дав – промышленный комплекс регионгъа йиберген дав малны оьлчевюню къадары 100 миллиард доллардан кеп болажакъ. Американ дав савутланы чыгъарыв булан онгача есликдеги корпорациялар машгул бола. Оланы оьсдюрювню стратегиясы таман чакъы простой. Олар дав тюртюшювлерден кеп хайыр ала. Дюнъяны маълумат къураллары бир нече керенлер печат этгени йимик, США-ны Вьетнам, Югославия, Иракъ ва Афгъанистан булан этивге уллу корпорациялар (Boeing, Lockheed Martin, Raytheon, Northrop, Grumman ва башгъалары) аз таъсир этмеген. Военный бизнесни онгача есликни къолунда болуву гележекде дагъы да хыйлы янгы давланы башдан гечирме тюшежекни герсете.

Шолай болгъанда, америкалылагъа планетаны бу бёлюгюнде ёрукълу гъал болгъаны герекмей. Заман-заман тюртюшювлю – каршы турувланы фитнесин салып, шоллукъда шо регионгъа савут йибериш, США оьгъар бакъгъан талап кемимейген гъалны тувдуражакъ.

Давдан сонгъу Иракъда шону учун бары да шартлар яратылгъан. Алда бирикген бу пачалыкъ бугюн гъакъыкытда уьч гесекге: сюннетлеге, шийитлеге, курдлагъа бёлонген. Улкеден гелеген ахырынчы билдиривлер шагъатлыкъ этеген кюйде, американ асгерлени чыгъарывлу булан, Иракъ сюннетлени де, шийитлени де аралыгъындагъы къыставуллукъ янгыз оьрчюген. Шогъар байлавлу болуп курдлар энниден сонг да центрден арек таяжакъ, олар оьзлени Уллу Курдистанын яратмакъны гъайында. Шо гъал да Тюркияны янындан йимик, Иранны янындан да терс къабул этилежек. Неге туюл, оланы территорияларында да курдланы уллу группалары яшай. Натижада тувуланагъан къаршы турувланы ортакъчылары бир-бирине къаршы американ савут булан дав этежек, шо савутгъа да чыгъарывлагъан нап булан гъакълашажакъ. Шолайлыкъ булан, кеп харж чыкъгъан иракъ даву, гележекде узакъ болжалда кеп хайыр гелтириш: «Дав – шо лап онгайлы бизнес» деген белгили токыташдыривну тасдыкъ этежек.

Олагъа жагъаннемни оту тиймежек!

САДАГЪАГЪА ЮЗ МИНГ ДИРГЪАМ БЕРГЕНДЕН ЭСЕ, ГЪАЛИ МАГЪА АЛЛАГЪДАН ﷺ КЪОРКЪУП, ГЕЗЪЯШ ТЕКМЕК АРТЫКЪ.

Биз гъаваслыкъ гъакъыкыгъа ёл-башчылыкъ этеген заманда яшайбыз. Гъаваслыкъ – вагъши зат, о, гъакъылыны бугъавлап, ону чырмап токытай. Оьзюме ягъадан къарап, оьзюм этеген ишлеге тергев берип ва бир-бирде мени айланамдагъы бусурманланы ишлерин эс этип, биз Аллагъдан къоркъувубузну тас этегенибизни, шону ерине гелтирмек, шону булан юрегибизни толтурмакъ учун гъеч бир къаст этмейгенибизни англайман.

Мурат Омаров

Аллагъдан къоркъув – шо адамны гюнагъ ишлерден сакълав, ону сужда къылыгъа иштагъын тувдурув. Ибрагъим ибн Супьян булай айтгъан: «Юрекде Аллагъдан къоркъув токыташылса, онда гъаваслыкъ январ ва дюнъялыкъ тайдырылар». Иманны артмакълыгы булан Аллагъны алдында къоркъунчулукъдан къайры, юрекде бир зат да болмас.

Адамланы Аллагъдан къоркъув даражалары башгъа-башгъа, янгыз гъакъ герти алимлере оьр даражада сакълангъан, шо да Аллагъгъа тюшоннов булан тыгъыс кюйде байлавлу болуп. Ондан къоркъувну яхшылыгъындан болгъан. Къудратны Еси Къуръанда булай айта (маънасы): «Аллагъдан Ону къулларындан янгыз билимлеге ес болгъанлары къоркъа» (сура «Фатир», аят 28). Бизин рагъмулу Пайхаммарыбыз ﷺ буса булай айтгъан: «Эгер сиз мен билегенни биле бусагъыз, аз кюлеп, кеп йылар этигиз».

Зун-нун аль-Мисрию булай айтгъан: «Адамланы юреклеринде Аллагъдан къоркъув бар тура, олар гъакъ герти ёлда болур, Аллагъдан къоркъув тайгъанда, олар тюз ёлдан тая». Аллагъны алдындагъы къоркъув адамны къадагъа этилеген затлардан:

гери урулагъан ашдан ва эсиртеген ичкиден, ялгъан шагъат болувдан, ялаябывдан ва айтды – къуйтудан, зиналыкъдан сакълай.

Аллагъдан къоркъагъан адам яхшы затланы яяр, гери урулагъанларындан арек турув, межитде намаз къылывун къутгъармасны къастын этер, заманын бошуна йибермес.

Аллагъдан къоркъув болмаса, юрекни гъалы ахшылашмас, эки де дюнъядагъы яшавгъа бакъгъан якъда да шолай болур. Бир гезик гезъяш тегюп йылайлагъан Гъасангъа: «Гъей, Гъасан, сен неге йылайсан?» – деп сорагъанлар. Ол: «Тангала мени жагъаннемге онгарар деп къоркъаман, мен буса шогъар талчыкъмайман», – деп жавап берген. Ким бу дюнъяда Аллагъдан къоркъа буса, ону гъалы ахыратда да яхшы болажакъ. Нечик чи, къудси гъадисде булай айттыла: «Оьзюмню уллулугъум булан ант этемен. Оьзюмню къулум учун эки къоркъувну ва эки аманлыкъны бирикдирмесмен. Дюнъялыкъ яшавда ким Мени такъсырымдан къоркъа буса, даимлик яшавда мен оьгъар аманлыкъ болдураман. Дюнъялыкъ яшавда ким къоркъунсуз ва оьзон Менден табиликсиз гъисап эте буса, Къыямат гюн къоркъувну гъис этежек».

Биринчи асруларда бусурманлар даим ахыратны гъакъындагъы ойлар булан яшагъан, олар жагъаннем оьзлер учун яралгъан буса ярай деп яшагъан. Язид ибн Хавшат булай айтгъан: «Мен Гъасан аль-Басри ва Умар ибн Абдул-Азиз йимик Аллагъдан бен къоркъагъанланы гермегенмен, бир де башгъа туюл, жагъаннем янгыз олар учун яралгъандан». Бизин муъмин ата-бабаларыбыз отну гергенде, оланы гъалы алышына болгъан. Бир керен Абдулла ибн Масуд меччилени къырыбывдан оьтгюн барагъанда, эсден тайып йыгъыла. Раби ибн Хусай булан да шолай гъал бола. Бир-бирде Умар ибн

Хаттаб, къолларын атгъа ювукъ этип, булай айта болгъан: «Сизин айыпгъа тартгъынча, оьзюгюзюню айыплагъыз, сизге оьлчегинче, оьзюгюзюню ишлеригизни оьлчегиз».

Бизин бир-бир муъмин ата-бабаларыбыз Аллагъны алдындагъы гючлю къоркъуву саялы юхлама, кюлеме болмай болгъан. Неге туюл, олар аман сакълангъанларданмы яда туюлмю, билмей болгъан; олар шо гъакъда кеп ойлаша болгъан. Шадад ибн Авс, караватгъа ювукъ гелгенде, юхлап болмай болгъан ва: «Гертиден де, жагъаннем мени юхусузлукъгъа тарытгъан», – деп айтгъан, сонг туруп, танг къатгъынча ибадат этген.

Аллагъны алдындагъы къоркъувдан йыла муъмин ата-бабаларыбызны къылыгъында болгъан ва шо къылыкъ бугюн бизге бек етишмей. Неге туюл, Аллагъны алдындагъы къоркъув саялы яш текген гезлеге бир заманда да от тиймежек деп айттыла. Абдулла ибн Амру ибн Ас булай айтгъан: «Садагъагъа юз минг диргъам бергенден эсе, гъали магъа Аллагъдан къоркъуп, гезъяш текмек артыкъ».

Бир керен Укба ибн Амир, Пайхаммарны ﷺ янына гелип: «Гъей Расулуллагъ! Бизин аман къалывубузну лап яхшы ёлу недир?» – деп сорай. Ол: «Тилигизни жыйыгъыз, оьзюгюзюню онгача яшавугъуз рази болагъан кюйде ожакъларыгъызны онгарыгъыз ва оьзюгюзюню бузукъ-авлия ишлеригиз учун йылагъыз», – деп жавап берген. Пайхаммар ﷺ булай англатгъан: Ким Аллагъны алдындагъы къоркъувдан йылай буса, дагъы салкъынлыкъ болмажакъ заманда Аршны салкъынында болажакъ. Гъадисде булай айттыла: «Аллагъны алдындагъы къоркъувдан яш тегеген гезге жагъаннем гери урула» (Гъаким).

Биринчи халипа Абу Бакр, бир керен теректе къонгъан къушгъа къарап:

«Гъей къуш, сен не гезелсен хари! Ашайсан, ичесен, ва сагъа жавап берме де тюшмежек... Мен сени йимик болгъан бусам, не бар эди!» – деген. Экинчи герти муъмин халипа Умар ибн Хаттабны бетинде, кеп къадарда гезъяш текмеклигинден, къара тусдеги эки гъыз болгъан.

Уьчюнчю халипа Усман ибн Аффан, бир керен къабурну алдында токытап, шонча да гючлю йылагъан чы, сакъалы дым болгъан, ва ол булай айтгъан: «Эгер мен, женнетни де, жагъаннемни де арасында болуп, эгер магъа къайда бармакъ буюрлагъанны да билмей бусам, мени къайда бакъдыражакъны билгинче, оьзюм учун кюл болмакъны ёлун танлар эдим». Абу Убайда оьз оьзюне: «Мен къой болма сюер эдим, мени агълюм, мени союп, этимни ашар эди», – деген.

Оьзлени савунда женнетни гъакъында хабар гелгенлени, Аллагъны герти муъмин къуллары болгъанланы гъалы шолай болгъан.

Бизин къаравубуз юрегибизни арты булан юрой: юрегибиз йымышакъ буса, гезлерибиз де яш теге, юрегибиз къатты-рагъмусуз буса, натижасы да белгили. Бизин муъмин ата-бабаларыбыз Аллагъны алдындагъы къоркъувдан гезъяш тегегенлерден болма сюйген ва шону бир-бир сужда этивлерден алдын герген. Пайхаммар ﷺ Аллагъгъа къоркъув билмейген юрекден сакъламакъны тилеген ва: «Гъей, мени Аллагъым! Мен, дерт затдан: пайдасыз билимлерден, къоркъув билмейген юрекден, тоюнмайгъан къаркъарадан, Сен къабул этмейген дуадан къоркъуп, Сенден кемек излеймен», – деп айтгъан (Муслим, № 2722).

Юрекни къатмакълыгы шулай гъаллардан тувулуна:
1. Маънасыз сёз.
2. Гюнагъ ишлер этив ва парз борчланы кютювню кююп, Аллагъ булан байлангъан дыгъарны бузув. ➤ 6

Волжскийни сирялы имамы

Гьакъ герти сёз гьар кимни юрегине етишсин учун, Ислам динни оьсдюремек муратда гьар тюрлю заманларда нечесе адам кёп кьаст этген. Айрокьда ярыкъландырмакъ учун гиши йь-ракълардан геле буса, гьайран эте. Бугюн биз оъзю булан лакъыр этеген адам, бусурманлагъа кёмек этмек кьаст булан тезде бизин уьлкеге гёчюп гелген ва бугюнлеге ерли адамланы эс тапма ва герти бусурманлар болма чакъырып, яхши хыялланы гьакъында сёз юрюте. Демек, мени лакъыр ёлдашым – Волжский шагъарны имамы Бата Кифах Магъаммад, оъз жамиятыны арасында буса Абдулла гьажи деп белгили.

Гьажимурад Омаргьажиев

– Абдулла гьажи, оъзюгюзюню агьлюгюзюню гьакъында хабарлагъызсана.

– Мен оъзю миналы сириялыман. СССР-де поли-техника институтда охума 1988-нчи йыл гелгенмен. Ватанымда мени атам, анам, дёрт агъа-иним ва эки кыызардашым кьалгъан! Ингуш кыыз булан уьй-ленгенмен, эки кызыбыз бар. Россияда, Волжский шагъарда бирче яшайбыз.

– Сизин яшавугъузгъа Ислам дин кьачан гирген, неден башлангъан?

– Бизин ваганда яшдан берли Ислам динде тарбиялай. Мени уллатам алим адам болгъан, атам буса, мен уллатамны ёлу булан юрюгенни сююп, ерли алимлени алдында охума берген. Тюзю, башлап башгъачалай болуп чыккъды: инженер касбугъа охума гелдим. Мунда 1998-нчи йылдан тутуп Волжский бусурманларыны яшавунда актив кюйде ортакъчылыкъ этме башладым. 2000-нчи йыл мен Мисриге яшама гездим. Гьар йыл геле ва мени учун яяву болгъан Волжскийни бусурманларына кысматына юрегим авруй эди. 2005-нчи йылны ахырында мунда гелгенде, имам ёкъ эди, намазгъа гелгенлер магъа заманлыкъгъа ваъза этме тиледи, мен рази болдум, шондан сонг шунда кьалып да кьалдым!

– Сиз теология ва халкъара аралыкъланы институтунда охуйгъанны биллип сююндюк. Бу институтну танлагъаныгъызны мурады недир?

– Озокъда, инг башлап мунда охума гелмеклигимни мурады дагъыстан алимлерден пайда алмакъ учунгъу кьастгъа бакъдырылгъан. Мунда охувум менде уллу гененив тувдура. Теология институтда Сирияда ва Мисриде охугъан кёп алимлер бар, мен мунда оъзюм кёп тюрлю янгы ва пайдалы затланы билдим, шоланы Волжскийдеги оъзюмню жамиятыма да етишдирме болажакъман.

– Бугюн сиз имамны кьуллугъун кютесиз.

Шо кьуллукъну кютме кьыйынмы яда шону тынч кютме бажарыламы?

– Имамны кьуллугъу – бек жаваплы иш, шо тынч кьуллукъ тюзюл! Сен оъзюнгю имканлыкъларынга гёре адамлагъа оланы гьар тюрлю масъалаларын

чечмек учун кьаст эте бусанг, шо токътавуз иш! Ал-гьамдулиллагъ, озокъда, кёмекчилеримни де кьошуму булав борчларымны кютме бажарыла! Межитде иш гёреген мени кёмекчилеримни штаты бар.

– Шондан кьайры да, сиз Волгоград областны бусурманларыны союзуна да ёлбашчылыкъ этесиз. Сизин чалышывугъузну гьакъында да хабарлагъызсана!

– Мен союзу правленийесини председателимен, мунда да, савлай областны алгъанда, кёп иш бар. Мурат – бусурманланы бирлешдирмек, олар булан, айрокъда яшёрюмлени арасында ярыкъландырып иш юрютмек. Союзгъа областны территориясында яшайгъан бары да бусурман миллетлер гире. Шо буса уллу гюч. Биз барыбыз да оъзюбюзюню алды-бызгъа тюрлю-тюрлю масъалалар салабыз, шоланы да биригип чечебиз. Союзну аслу муратларыны кысгъаракъ санаву:

1) Ислам цивилизацияны ва Союзну устав муратларына етишивню ортакъ пайдаларын якълава, оьсдюрювде ва генлешдиревде бирге иш гёрювню кюрчюсюнде Волгоград областны бусурманларын бирлешдирив;

2) Волгоград областны территориясында яшавлукъ этеген бусурманланы ругъ ва маданият байлыкъларын сакълавагъа ва беклешдиревге болушлукъ этив;

3) Халкъланы арасында паракхатлыкъны, дослукъну ва разиликни беклешдиревге, социал, милли ва дин кьаршы турувланы алдын алывагъа болушлукъ этив;

4) Волгоград областны территориясында яшавлукъ этеген бусурманланы экономика, социал, закон ва маданият билим берив пайдаларын якълавагъа болушлукъ этив.

– Шо тармакълардагъы ишлени барышы нечикир? Не йимик уьстюнлюклер бар?

– Актив кюйде иш башлаву документлерин биз гетген йыл апрель айда онгаргъанбыз, бугюнлеге ерли бизде савлай областда 28 район вакилик бар. Областны бары да ерлериндеги бусурманлар союзу членлери бола, гьар тюрлю чараланы кьурувгъа ва оьтгеривге болушлукъ эте.

– Гьар бусурман учун Ислам динни яйыв агъамиятлы ер тутта. Шо муратда сизин шагъарда, областда не этиле?

– Ислам динни яймакъ муратда биз хас сайт болдур-гъанбыз, шо савлай областда янгыз бир гисаплана. Кёп санавдагъы бусурманлар социал сетлерде язылгъаны бизге яхшы белгили; биз ишни шо ягъында кьуршагъанбыз ва шоланы бир нечелеринде бусурманланы союзуна сагъибаларын да болдур-гъанбыз. Шолар ишлейгенге де мюкюр болма герекбиз. Мисал учун, сетлени бирисини бетинде биз 4 мингте ювукъ адамны кьыйгъанбыз, ва санаву гьар гюн кёп бола. Кёп затлагъа етишгенбиз; Ислам дин булан иштагъланагъанлар да аз тюзюл, шону кёмеклиги булан Ислам динни кьабул этегенлер де

бар. Биз хас мажлислер оьтгеребиз, шоларда дин-лени кюрчюлерини гьакъында англатыв беребиз, тюзелтив идаралагъа бакъдырылагъанлар булан ёлугъулар оьтгеребиз.

– Сизин айланагъыздагъылардан шо гьаракатгъа бирлешгенлер, кёмек этегенлер бармы?

– Алгъамдулиллагъ, шо авур ишде бизге кёмек этегенлер ва кьуршалагъанлар, бизин булан бир ойдагъылар хыйлы бар.

– Тийишли даражада етишмейген дааватда не йимик уьстюнлюклеге етишгенсиз, кёбюсю гезиклерде не йимик четимликлеге урунасыз?

– Дааватдагъы бизин уьстюнлюклерибиз – шо бизин сайтбыз ва социал сетлердеги бизин са-гъибаларыбыз, шо гьакъда мен айтып гетдим. Шо бусурманлар учун Исламны гьакълыгъын англама кёмек этсе ва айрокъда яшёрюмлени арасында про-филактика ишлер оьтгеривде, оланы радикал идео-логияны таъсиринден якълава бек асувлу. Озокъда, дагъы да генг кюйде асувлу ишлер оьтгермек учун мая етишмей, Ислам центрлар етишмей, яни, олар ёкъ. Тек, иншааллагъ, биз областда, айрокъда уллу шагъарларда шолай центрлар ачма хыялыбыз бар.

– Россияны башгъа субъектлериндеги муфтиятлар, Ислам бирлешивлер булан байлавукъ тутамысыз?

– Тутабыз. Бизин шолай байлавукъларыбыз Дагъ-ыстанны, Мычыгъышны ругъани идаралары булан юрюле ва Россияны оьзге бусурман кьурумлары булан да аралыкълар тутта башлагъанбыз.

– Сиз ойлашагъан кюйде, бугюн бусурманлагъа не етишмей?

– Разилешив етишмей...

– Гьар ким оъзюню алдына не буса да бир муратны сала, шогъар етишмекни кьастын эте, етишген сонг, башгъа муратны сала.

Сизин муратларыгъызны яда мурадыгъызны гьакъында айтыгъызсана.

– Мисриден гелип, мунда кьалма борчлу этген мени бир мурадым бар: Аллагъны разилигин алмакъ учун, даават этивюмню узатмакъ.

– Россияны бусурманларына не ёрар эдигиз?

– Бу кьаламалы заманда Россияны бары да бусурманларына кьатты иман ва уллу чыдамлыкъ ёрайман.

Олагъа жагъаннемни оту тиймежек!

5 « 3. Кёп кюлев. Гьадисде булай айтыла: «Кёп кюлемге, неге тюзюл гьакъыкьатда кёп кюлюкю юрекни оьлтюр» (Агъмат, № 8034).

Бир керен Гьасан аль-Басри, жамият арада кюлейген жагъил адамны кьырыгъындан оьтюр барагъанда ону булан сёйлеп: «Сен Сират кёпюрден оьтгенми-сен?» – деп сорай. Ол оьтмегенин айта. Гьасан аль-Басри, сёзюм узатып: «Сен оъзюнг кьайда болажагъ-ынгни: женнетге яда жагъаннемге тюшежегингни билемисен?» – деп сорай. Жагъил адам: «Билмей-мен», – деп жавап бере. «Шолай буса, негер кюлей-сен дагъы?» – деген сорай огъар аль-Басри. Шондан сонг ол адамны кюлеп гёрмегенлер.

4. Кёп кьадарда аш ашамакъ. Бишру ибн Харис булай айтгъан: «Юрекни эки зат кьатдыра: кёп кьадарда аш ашамакъ ва артыкъ кёп сёйлемек».

5. Кёп кьадарда гюнагъ ишлер этмек.

6. Бузукъ алымлары булангъы адамлар булан кьурдашыкъ юрютмек. Бизин гьакъ герти муъмин ата-бабаларыбыз: тийишли ёругъундан артыкъ пайдаландырагъан дёрт зат юрекни кьатдыра деп

айтгъан: аш, юху, сёз, жамият арада болув. Муъмин адам Аллагъдан кьоркьув булан оъзюню юрегин йымьшагъа ва гёзьяш тёмке бола, шогъар болушлукъ этеген шу себеппени пайдаландырма тюше:

1. Аллагъгъа тюшонювге, Ону атларын ва сыпатларын биливге кьаст этмек. Аллагъгъа тюшонген адам Ондан кьоркьума да Огъар умут этме де болажакъ. Аллагъдан кьоркьагъан адамны юреги де йымьшажакъ, гёзьяшлары да агъажакъ; ким Аллагъгъа тюшонмесе, юреги кьатажакъ, гёзлери кьуру болажакъ.

Иманны даражалары – Аллагъгъа бакъгъан сююв, Аллагъдан кьоркьув, Аллагъгъа аркъатаяв: муна шулар гёзьяшлар тёмдорер.

2. Кьуръан ва оьзге дин китапланы охув ва охугъан затланы гьакъында ойлалышыв.

3. Аллагъны кёп керенлер эсге алыв. Абу Хурайра оь-зюнде булай айтылагъан Пайхаммарны гьадисини гьакъында билдире: «Кьыямат гюн аль-Аршны салкынында болажакъ етти жура адамланы

бириси – гёзлеринде яшлар булан Аллагъ учун янгызлыкъда зикру охуйгъан адам».

4. Кёп санавда сужда этив. Агъмат ибн Сагълю булай айтгъан: «Магъа Абу Муавияту аль-Асвад: «Гьей, Абу Али, ким Аллагъ учун береген садагъаларыны кьада-рын ардтырса, шону гёзлери дым болур», – деп айтгъан.

5. Оьлюмню кёп эсерив. Бир керен бир кьатын Айшагъа оъзюню юрегини кьатгъанлыкъыны гьакъ-ында кант этген. Айша огъар: «Оьлюмню кёп эсге ал – юрегинг йымьшар», – деген.

6. Пюнагъ ишлерден арек болув. Манхул булай айт-гъан: «Лап йымьшакъ юрекли адамлар – шолар гюнагъы азлардыр».

7. Ваъзалагъа тынглав.

8. Отну гёргенде, жагъаннемни гьакъында ойлалышыв.

9. Ялбарыв. Пайхаммар ﷺ ирия болмайгъан юрекден сакъламакъны тилеген. Гьей Аллагъ! Бизин Сагъа тынглавузлукъдан сакълама болагъан даражада Ал-лагъдан кьоркьувну савгъат эт, ва бизге Сени женне-тинге гелтирме болур даражада табилик бер. Амин!

Гьажгъа барагъанда

Магъаммат Умаров

Къаст этсе, бек сакъ болса,
Олар да болмас кыйын.
Пуч болмас сакъласагъыз
Гьажны эдебин-сыйын.

Къатын – эркек биригип
Къойса ювукълукъ этип,
Бар этген къасты, харжы
Къалар пучуна гетип.

Гьажы да бузулажакъ,
Бузулса да кютежек,
Шо гьажын о дагъы йыл
Къайтып, гелип этежек.

Къоду да ёкъ, телев де.
Ону адамгъа салмас,
Аллагъ да, гьеч бирев де.

Тюк юлкъса, тырнакъ гессе,
Гъав, от юлкъгъан тутулар.
Билмесе де, гюнагъ бар
Тек къодудан къутулар.

Гьажны хаталары
Гьажгъа баргъан адамлар
Гьажибиз деп айталар.
Кёп-кёп хаталар этип,
Гьаж этдик деп къайталар.

Маккада этмес зина
О – тюзюлчю олай ер.
Ой булан зина этип,
Кюлей буса, къатын-эр.

Кёп-кёп адамлар онда
Гённелен ёллар салып,
Къара ташгъа чабалар,
Оьпме деп ону барып.

Хата халкъны теберип,
Къыйнап ёллар алма да,
Шо ташны оьпмеге де
Таптауудла къалма да.

Бу тюз тюзюл, кыйышмай,
Шариатгъа ошамай,
Озью ташлама герек
Башгъа бирев ташламай.

Уч гюнлер къарар оьзю
Аврув оьзюн къоймаса,
Сонг вакил этме ярап
Ташламагъа болмаса.

Бирлер кёп ашай, сёйлей.
Ялкъмай бош ёмакъ кюра.
Шонча яхшы ерде де
Ятып, янтайып тура.

Ахырат къазанчыны
Дюньяда пайын этип,
Яхшы амаллар алма
Къарамай гъайын этип.

Сонг уьоне къайтгъан сонг,
Бармакъларын хабажакъ.
Савлай къолун юлкъса да,
Не яхшылыкъ табажакъ?!

Таш ташлайгъанда бирлер
Акъырлар – кыгчыра.
Гъалекленип, ташларын
Багъанагъа учура.

Багъананы, шайтан деп,
Гёзалдына алалар,
Шу ерде де оьзлени
Гюнагълагъа салалар.

Къуюсуна ятса да
Тамамлыкъ эте огъар.
Шайтан деп гъассиленме
Мунда да энни не бар?

Гьаж битген сонг Маккада
Узакъ турмакъда хата.
Тюкен-базаргъа чабып,
Бош къыдырмакъ да хата.

Арапланы сёкмек де,
Олай, булай эте деп.
Оьзлер тюз болуп, олар
Терс ишлер юрюте деп.

Шу да бек уллу хата,
Тюзленмеген онгмажакъ.
Оланы сыймейгенлер
Женнетге де бармажакъ.

Бар ерде сабурлукъдур.
Аз сёйлеп – кёп тынгламакъ.
Ойлашып аякъ басмакъ,
Бир-биревню сыйламакъ.

Ёл берген Аллагъгъа да
Шюкюрлюк этме герек.
Гьажны да къабул этер
Саламат турса юрек.

Адилли болса адам,
Сююнуп бир-биревден,
Ёл берер Аллагъ оьтме
Гъар барудан, тиревден.

Озью бизин яратгъан,
Мунда да гелтирген чи!
Шу сыйлы ибадатгъа
Ёл берип етдирген чи!

Огъар Макътав этмейли
Кимге этейик макътав?!
Болмасын бир заманда
Шо макътавагъа токътав!

Къоду тье де сояр,
Гючо болса. Болмаса –
Я гъайван, я етти кьой.
Къутулмай о соймаса.

Ону да болмай буса,
Герек ораза тутмагъа
Тюени къадарына
Къаршы будай мутлагъа.

Эгер ташлар да ташлап,
Къыркъылгъан буса башы,
Бир кьой, эки муд будай
Шо гюнагъына къаршы.

Гёбин кыйыма ярамай,
Ярамай болма шагъат.
Гьаж битгенче гьажиге
Шо адат ва шариат.

Бир тюк тюзше – бир муддур
Къоду берме гереге.
Уч тюкге – эки сагъда
Бир кьойдадыр телевю.

Толу къоду бир кьойдур
Соймагъа гелишивлю.
Сойсе ораза уьгюн
Я сагълар оьлешивю.

Къой, уьч сагъ я ораза
Къайсын сойсе де этер.
Шоланы бири булан
Шо гюнагъын тюз этер.
Билмей этген ишине

Гьаж болмай барывда,
Къайтыгда эришсе де.
Шайтанланы ял этип,
Гъассиге гелишсе де.

Хатадыр илму билмей,
Гьажны англамай мекен
Алимлерсиз яп-янгыз
Гьаж къылма онда гетген.

Башгъалар этегенни
Этемен деп къарамакъ,
Хатадыр ят мазгъапгъа
Оьз мазгъабын ёрамакъ.

Намазларын да кююп,
Къарамайлы гьеч затгъа.
Хатадыр башын сукъса,
Сатыв алыгъа гъатта.

Бир-бир къатынлар янгыз
Магърамсыз къалалар.
Гьаж, Умра битгенде де
Гъарамда кёп болалар.

Аллагъ учун этмейлер
Олар этер ишлерин
Гёземелдирик учун
Юрювю, юрюшлери.

Ят эркек де, къатын да
Бир-бирин билмесе де,
Янаша кюлеп юрюю,
Кюлкюсю гелмесе де.

Игърам гийгендокъ да,
Тюзбюз деп сыр чачалар.
Япма герек ерде де
Бирлер, инбаш ачалар.

Тавафны арты булан
Саьону эте буса,
Шонда ачыла инбаш
Саьюгъа гете буса.

Дагъы ерде ачылмас
Бир мюгълет бир заманда,
Шо да хата экенин
Билме герек гъаманда.

Игърамны я туймеге,
Я туйреп бегетмеге
Ярамай бирде ону
Селеке этмеге де.

Тавафда ва Саьюда
Къатынлар да чабалар
Билмеймен бу хатаны
Къайдан излеп алалар.

Эркеклер чапгъан булан
Тюшмей чи къатынлагъа
Эркеклер булан бирче
Чапмагъа – атылмагъа.

Авруйман, болмайман деп
Янтайып, ятып, гъакип,
Таш атма бирин-бири
Этип кюялар вакил.

–Сувъяравум саялы намазым бузулуп, даим шо аврувдан инжинемен. Магъа не этмеге герек, намаз нечик кылайым?

–Шо аврув себеп болуп, намаз кылывну кьоймагъа ярамай, гюнагъ бола, кылынмай кьалгъанларын да тез-тез телмеге тарыкъ. Бусурман адам сувъяравун токытатып болмай буса (недержание мочи), ол намазны заманы гелгенче кьарамагъа герек. Намазны вакътиси гелгенде, ол гьажатханагъа барып, олтургъан кююнде гьажатын кютюп, яхшы кюйде тазаланмакыны гъайын да этип, чыгъа. Эгер ич опуракъ батгъан буса, шону алышдырма тарыкъ. Гъар заман батгъан опуракъны алышдыра турмас учун, мамукъ-марлини, озге чюпюрекни яда целлофан гесекни кьолламагъа яхшы. Гъерюлген чаралардан сонг, тезокъда намаз кылывгъа гиришмеге тарыкъ. Эгер де намаз кылагъанда сувъярив чыкыгъанны сезген бусагъыз, шогъар агъамият бермейли, намаз кылывну узатмагъа герек, шолайлыкъ гечиле ва намаз кьабул этиле деп санала. Сувъяравну сакълап болмайгъанлыкъны докторланы кемеги булан сав этмекни гъайын этмеге тарыкъ.

–Ярай буса, гебин байлаву гьакъында айтгъанны сюер эдик.

–Гебин байламакъ учун хыйлы шартланы болдурма тарыкъ. Къысгъача айтгъанда, гебин байлагъанда тарыкъ: 1) гиевню болуву яда ол вакил этген адамны болуву; 2) гелинге жавап берген адамны болуву (атасы, уллагасы, уланкьардашы ва ш.б.) яда ол вакил этген адамны болуву; 3) шагъат гьисапда инанмагъа ярайгъан эки бусурман эргишини болуву; 4) гьакълашылгъан кьалын (магър) берив; 5) гиев ва гелинге жавап берген адамлар яда олар вакил этген адамлар айтагъан хас сёзлер.

–Донгуз эт кьачан ва неге гъарам болгъан?

–Донгуз ва ит најжас санала, оланы терисин ишлетсе де, кьолламакъ учун гъалал болмай ва оланы этин ашамагъа гери урула. Донгуз этни гери урувгъа байлаву Яратгъаныбыз Аллагъ сыйлы Къуръанда булай айта (маънасы): «**Гертиден де, сизге мурдар оылген гъайванни эти, кьан ва донгуз эт гъарам**» («Бакъара» сура, 173-нчю аят). Итлер најжас саналагъангъа байлаву Абу Хурайра Пайхаммарны ﷺ булай сёзлерин етишдире: «**Ит ичген савутну тазалайгъанда ону етти керен жувмагъа тарыкъ, биринчи гезик топуракъ булан**». Донгузлагъа ва итлеге тиеген Пайхаммарны ﷺ дагъы да гъадислери бар. Биз буса, Ислам дин гери урагъан затланы гъерегенде, булай маъналы Къуръан айтгъа асасланмагъа тарыкъбыз: «**Ол пайда гелтиреген затланы гъалал этген ва зарал гелтирегенни буса гери ургъан**» («Аль-Араф» сура, 157-нчи аят). Яратгъаныбызны кьайсы да гери урувуну маънасы – адам урлукъгъа пайда гелтирмек. Илму якъдан алсакъ, донгуз эт, масала, адамны баш майына кьолай болмайгъан хыйлы аврувну юкьдурма бола. Шо кепде итни эти де.

–Мен ишлеме усталаны тутуп, ишлеп битгенде, олагъа сёйлешилген багъадан артыкъ берсем, магъа шо садагъа гьисапда язылажакъмы?

–Шолай этсе, гертиден садагъа бола. Садагъа саялы Яратгъаныбыз шабагъатлажакъгъы да гертиси, гъатта шону имансызгъа да, бутпересте де, гюнагълары кеп адамгъа берсе де. Муъмин адамгъа берсе чи айрокъда яхшы.

–Авруйгъан саялы атам намаз кылып болмай. Ол саялы мен кылып боламанмы намазлангъы?

–Инсанда гьакъыл бар туруп ондан намаз кылывну борчу таймай. Шо саялы авруйгъан, кьарт болгъан яда гючю етишмейгенлер болагъан кююнде намаз кылымгъа герек. Эр-туруп болмай буса, олтуруп, олтуруп болмай буса, хырында ятып. Башгъа адам учун кылынгъан намаз кьабул болмай.

–Женнетде янгыз бусурманлар болажакъ деп эшитген эдим. Шо гертими?

–Женнетде Яратгъаныбызгъа таби болгъанлар – Огъар инанагъанлар болажакъ. Адам пайхамардан башлап, ахырынчысы Мугъаммат Пайхаммаргъа ﷺ ерли Есибизни пайхаммарларыны ёлу булан гьакъ юрекден юрюгенлер женнет агълю болажакъ.

–Васият кьоймакъ борчму, сюннетми?

–Васият кьоймакъ уллу сюннетлерден санала. Ибн Салагъ булай айтгъан: «Васият кьоймай оылген адам Къыямат гюн болгъун чакъы ахырат яшавунда сёйлеп болмажакъ. Оылгенлер ахырат яшавунда яратгъаныбызны ихтияры булан бир-бирини устьюне бара, васият кьоймай оылгенлерден кьайры».

–Эри кьатынына ачувланып яда билмей-англамай: «Сен мени кьатыным тюгюлсен», – деп, уьч керен айтса, гебин бузуламы? Шолай да, айрылагъанда шагъатлар болмагъа борчму?

–Инг башлап эри кьатынындан айрылмакъ учун, бир керен салып, «Айыраман», – деп бир айтса да, таманлыкъ этегени билмеге тарыкъ. Шолай, бир керен айтылгъанда, олар айырыла, тек эри уьч айны ичинде гебин кьыймайлы, кьатынын гери кьайтармагъа бола. Бир айырып, уьч ай гетсе, янгыдан кьошулмакъ учун олар янгыдан гебин кьыймагъа герек. Уьч керен айттып айырыла буса, олагъа янгыдан кьошулмакъ учун, бир башлап кьатын башгъа эрге барып, ону булан яшагъан сонг айрылмагъа тарыкъ. Айрылагъанда эр гьакъылдан тайышмагъан яда огъар гючден айтдырмагъан буса, айрылып тюз бола. Эсиргенлиги, ачувлангъанлыкъы гьисапгъа алынмай. Айрылагъанда шагъатлар болмагъа герек деген шарт ёкъ, эр-кьатындан башгъа бирев де болмаса да ярай.

–Оылген адамны опурагъына тийген саялы магъа киринмеге тарыкъмы?

–Оылген адамны жувгъанлагъа киринмеге сюннет санала. Оьлюню опурагъына яда сюекге тийгенлеге шо сюннет яйылмай.

–Тагъажжукъ намазны оылген адамгъа багъышлап кыылма яраймы?

–Оылген адам учун сюннет намаз да, борч намаз да кылынмай.

–Истигъфар деген недир?

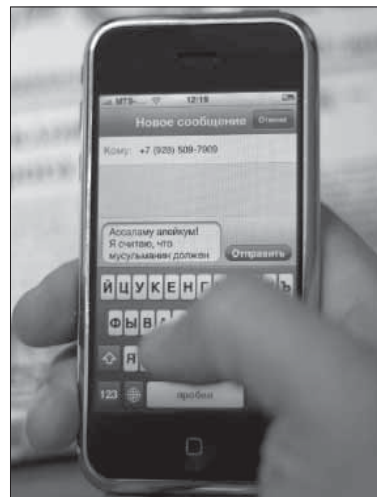
–Истигъфар деп айта Яратгъаныбызгъа гюнагъланы гечмекни тилев булангъы ялбарывгъа. Аслу гъалда истигъфар «астагъфируллагъ» деген сёзлер булан этиле. Шо сёзлени маънасы – этген гюнагъларым саялы гечмекни тилеймен Сенден, Аллагъ.

–Оылген адамны артындан жаназа намазны кьатынгишиге кыылмагъа яраймы?

–Эгер адам оылген ерде (юртда, шагъарда) 6-7 йылдан уллу бир эргиши сама да бар буса, ол шо жаназа намазны кыылмагъа борчлу. Дагъы болмагъанда, жаназаны бир кьатын буса да кыылмагъа тарыкъ. Кьатынгишилер кьошулуп, жамият булан кыылмагъа да бола шо намазны. Кьатынгишилер жаназа намазны кыылгъан сонг, эргиши табылса, шону кьайтара кьыла турмагъа гьажатлы тюгюл.

–Адамны жаны авруй буса, огъар кемеке этеген дуа бармы?

–Инсанны юрек аврувун Къуръан охув басылта. Эгер шолайлар Сыйлы китапны охуп болмай буса, болгъан чакъы кеп шону башгъалар охуйгъангъа тынгламагъа яхшы.

Аявлу охувчулар, "Мобильный байлавлукъ" деген рубрика-бызгъа SMS-лер геле. Тюпде шоланы беребиз. Шолагъа сиз де язмагъа боласыз. Бизин номерибиз: **8988-296-94-22**

–Бир адам башгъа адам учун гьаж кыылмагъа боламы?

–Бирев башгъа адам учун гьаж кыылмагъа бола, эгер уьйде кьалагъанны савлугъу ёкъ буса, кьарт яда озге чоласы ёкъ буса. Шо кюйде оылген адам учун да гьаж кыылына.

– Айлы тиштайпаны намаз булангъы иши нечик бола?

– Рукъугъа, суждагъа барып болмайгъан заманы етишгенде айлы кьатын намазын олтургъан кююнде этмеге бола, тек намазын яшгъа авурман деп кьоймагъа ярамай, тап шо тувгъанча да.

Рузнама

Февраль

дни	Утрений	восх.	Обеден.	После-обеден.	Вечерн.	Ночной
1	6:23	8:02	13:03	15:39	18:04	19:30
2	6:22	8:01	13:03	15:40	18:05	19:31
4	6:20	7:58	13:03	15:42	18:08	19:34
6	6:18	7:56	13:03	15:44	18:10	19:36
8	6:15	7:53	13:03	15:46	18:13	19:39
10	6:13	7:51	13:03	15:48	18:15	19:41
12	6:11	7:49	13:03	15:50	18:18	19:43
14	6:09	7:46	13:03	15:52	18:20	19:46
16	6:07	7:44	13:03	15:54	18:22	19:48
18	6:05	7:41	13:03	15:56	18:25	19:50
20	6:03	7:38	13:03	15:58	18:28	19:52
22	5:59	7:35	13:03	16:00	18:31	19:55
24	5:56	7:32	13:02	16:01	18:33	19:58
26	5:54	7:29	13:02	16:03	18:35	20:00
28	4:51	7:26	13:02	16:05	18:38	20:03
30	4:48	7:23	13:02	16:08	18:41	20:05